

KEEMIA KURSUSED

- **„Täiendavaid teemasid koolikeemiale I“**

Aine maht: 2 AP (40 tundi iseseisvat tööd, 30 tundi kontrolltööd)

Vastutav õppejõud: Natalia Nekrassova, knd (keemia)

Osavõtutasu: 200.-

Sihtgrupp: Kursus on mõeldud gümnaasiumi õpilastele alates 10. klassist

Õpetamise aeg: 2003/2004. õ.-a., alates 6. õppenädalast

Hindamine: koondhinne

Lõpetamise tingimused: Tunnistuse koondhinne kujuneb tööde eest saadud punktide summast, kusjuures võlgu võib olla maksimaalselt ühe töö, kuid siis arvestatakse seda kui 0-punktilist tööd.

Sisu lühikirjeldus: Kursus koosneb viiest teemast: Keemiline protsess ja tema soojusefekt. Lahused. Redoksreaktsioonid ja elektrokeemilised protsessid. Metallide reageerimine hapetega. Keemia põhimõisted. Õppematerjalid koosnevad teoreetilisest osast, mida illustreerivad näidisülesanded, ning 6-8 kontrolltööülesandest.

Keemiline protsess ja tema soojusefekt. Keemilise protsessi üldiseloomustus. Ainete muundumisega keemilistel protsessidel kaasnevad energeetilised muundumised. Aktiveerimisenergia mõiste. Ekso- ja endotermilised reaktsioonid. Siseenergia mõiste. Reaktsiooni soojusefekti väljendamine entalpia muudu kaudu. Hessi seadus ja selle rakendusi. Termokeemiline võrrand. Liit- ja lihtainete tekke- ja põlemissoojused. Termokeemilised arvutused. Soojusefektide tundmise praktiline tähtsus. Näiteülesannete läbitöötamine. Kontrolltöö K-1. Parandatud kontrolltöö vigade analüüs.

Lahused. Lahuse kvantitatiivse koostise väljendusviisid. Aine lahustumisel kulgevad protsessid. Lahustumise soojusefekt. Küllastunud, küllastumata, üleküllastatud lahused. Lahustuvuse sõltuvus temperatuurist. Ümberkristallimine kui tahkete ainete puhastamise meetod. Ümberkristallimisega seotud arvutused. Näiteülesannete läbitöötamine. Kontrolltöö K-2. Parandatud kontrolltöö vigade analüüs.

Redoksreaktsioonid ja elektrokeemilised protsessid. Redoksreaktsioonid. Tähtsamad oksüdeerijad ja redutseerijad. Redoksvõrrandite tasakaalustamine elektronbilansi ja ioonelektronsel meetodil. Keemilised vooluallikad. Galvaanielemendid. Standardpotentsiaali mõiste. Metallide pingerida. Akud. Voolu tarbimisel ja laadimisel pliiaakus toimuvad protsessid. Vesinikhapnikelement. Elektrolüüs välise vooluallikaga. Elektrolüüs vesilahustes. Elektronid elektrokeemilise reaktsiooni reagentina. Metallide korrosioon. Elektrokeemiline korrosioon ja selle tõrje. Näiteülesannete läbitöötamine. Kontrolltöö K-3. Parandatud kontrolltöö vigade analüüs.

Metallide reageerimine hapetega. Metallide reaktsioonid tähtsamate hapetega. Metallide aktiivsuse rea kasutamine. Lahjendatud ja konts. H_2SO_4 reageerimine metallidega. Konts. H_2SO_4 toimel passiveeruvad metallid. HNO_3 reageerimine metallidega. Mitme saaduse tekkimise võimalus. Konts. HNO_3 toimel passiveeruvad metallid. Kontrolltöö K-4. Parandatud kontrolltöö vigade analüüs.

Keemia põhimõisted. Ülesanded keemia põhimõistete mitmesuguste rakendamiste kohta: aatomi ehitus, aatom- ja molekulmass, molaarmass ja molaarruumala, Avogadro ja Faraday arv, elektrolüütiline dissotsiatsioon, vee ionokorruptis. Kontrolltöö K-5. Parandatud kontrolltöö vigade analüüs.

Teema	Oppenädal	Iseseisev töö (IT), kontrolltööd (KT)
Keemiline protsess ja tema soojusefekt.	6.-12.	8 IT+6 KT
Redoksreaktsioonid ja elektrokeemilised protsessid.	13.-18.	8 IT+6 KT
Lahused.	19. -24	8 IT+6 KT

Metallide reageerimine hapetega.	25.-30.	8 IT+6 KT
Keemia põhimõisted.	31.-37.	8 IT+6 KT

Väljasaadetak õppematerjal:

1. Laanpere, H. Keemiline protsess ja tema soojusefekt. Tartu, TÜ Teaduskool, 2003
2. Pullerits, R. Redoksreaktsioonid. Elektrokeemilised protsessid. Tartu, TÜ Teaduskool, 2003
3. Nekrassova, N. Lahused. Tartu, TÜ Teaduskool, 2003
4. Nekrassova, N. Metallide reageerimine hapetega. Tartu, TÜ Teaduskool, 2003
5. Pullerits, R. Keemia põhimõisted. Tartu, TÜ Teaduskool, 2004

Kirjandust:

5. R.Pullerits, M.Mölder. Keemiaülesannete lahendamine. Tallinn, Avita, 2000, 2001
2. R. Ott, A. Piksarv, E. Talts. Keemia ülesannete kogu. Tallinn, Valgus, 1983.